

GLOBAL IQLIM O'ZGARISHI SHAROITIDA YASHIL IQTISODIYOTNING AHAMIYATI

Xo'jamurodov Diyorbek Ulug'bek o'g'li

Qo'qon universiteti magistranti

THE IMPORTANCE OF THE GREEN ECONOMY IN THE CONTEXT OF GLOBAL CLIMATE CHANGE

Khujamurodov Diyorbek - Master's student at Kokand University

Annotatsiya. Mazkur tezis global iqlim o'zgarishi sharoitida yashil iqtisodiyotning ahamiyati va uni joriy etish zaruratini kompleks tarzda tahlil qilishga bag'ishlangan. Bugungi kunda iqlim o'zgarishi natijasida yuzaga kelayotgan ekologik muammolar, jumladan, global isish, tabiiy ofatlarning ko'payishi, biologik xilma-xillikning kamayishi hamda tabiiy resurslarning tanqisligi jahon iqtisodiyotiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Shu nuqtai nazardan, iqtisodiy o'sishni ta'minlash bilan bir qatorda atrof-muhitni muhofaza qilishni ko'zda tutuvchi yashil iqtisodiyot konsepsiyasi dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: yashil iqtisodiyot, global iqlim o'zgarishi, barqaror rivojlanish, qayta tiklanuvchi energiya, karbon emissiyasi, ekologik barqarorlik

Аннотация. Данная диссертация посвящена всестороннему анализу значения зеленой экономики и необходимости ее внедрения в контексте глобального изменения климата. Сегодня экологические проблемы, возникающие в результате изменения климата, включая глобальное потепление, увеличение числа стихийных бедствий, сокращение биоразнообразия и нехватку природных ресурсов, оказывают значительное влияние на мировую экономику. В этой связи концепция зеленой экономики, которая обеспечивает защиту окружающей среды наряду с гарантированным экономическим ростом, приобретает неотложное значение.

Ключевые слова: зеленая экономика, глобальное изменение климата, устойчивое развитие, возобновляемая энергия, выбросы углерода, экологическая устойчивость

Abstract. This thesis is devoted to a comprehensive analysis of the importance of the green economy and the need for its implementation in the context of global climate change. Today, environmental problems arising as a result of climate change, including global warming, an increase in natural disasters, a decrease in biodiversity, and a shortage of natural resources, have a significant impact on the world economy. In this regard, the concept of a green economy, which provides for environmental protection along with ensuring economic growth, is of urgent importance.

Keywords: green economy, global climate change, sustainable development, renewable energy, carbon emissions, environmental sustainability.

Bugungi kunda global iqlim o‘zgarishi insoniyat oldida turgan eng dolzarb muammolardan biri hisoblanadi. So‘nggi o‘n yilliklarda sanoat ishlab chiqarishining keskin rivojlanishi, urbanizatsiya jarayonlarining jadallashuvi hamda tabiiy resurslardan haddan tashqari foydalanish natijasida atmosferaga chiqarilayotgan issiqxona gazlari miqdori ortib bormoqda. Bu esa o‘z navbatida global isish, muzliklarning erishi, dengiz sathining ko‘tarilishi, qurg‘oqchilik va boshqa ekologik muammolarni keltirib chiqarmoqda. Mazkur jarayonlar nafaqat ekologik, balki ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikka ham salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda.

Shu nuqtai nazardan, an’anaviy iqtisodiy rivojlanish modelini qayta ko‘rib chiqish va uni ekologik talablar bilan uyg‘unlashtirish zarurati yuzaga kelmoqda. Aynan shunday sharoitda yashil iqtisodiyot konsepsiyasi muhim ahamiyat kasb etadi. Yashil iqtisodiyot – bu iqtisodiy o‘sishni ta’minlash bilan birga atrof-muhitga salbiy ta’sirni minimallashtirishga, tabiiy resurslardan oqilona foydalanishga va aholi farovonligini oshirishga qaratilgan iqtisodiy tizimdir.

Yashil iqtisodiyotning asosiy maqsadi iqtisodiy faoliyat natijasida yuzaga keladigan ekologik zararlarni kamaytirish va kelajak avlodlar uchun tabiiy resurslarni saqlab qolishdan iborat. Ushbu modelda ishlab chiqarish va iste’mol jarayonlari ekologik tamoyillar asosida tashkil etilib, energiya tejamkor texnologiyalarni joriy etish, chiqindilarni kamaytirish va qayta ishlash, shuningdek, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan keng foydalanish ustuvor yo‘nalishlar sifatida qaraladi.

Global iqlim o‘zgarishi sharoitida yashil iqtisodiyotning ahamiyati bir necha asosiy jihatlarda namoyon bo‘ladi.

Birinchidan, u issiqxona gazlari emissiyasini kamaytirish orqali global isish sur‘atlarini sekinlashtirishga xizmat qiladi. Qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish – xususan, quyosh va shamol energiyasi – fosil yoqilg‘ilarga bo‘lgan qaramlikni kamaytiradi hamda atmosferaga zararli gazlar chiqarilishini sezilarli darajada qisqartiradi.

Ikkinchidan, yashil iqtisodiyot tabiiy resurslardan samarali foydalanishni ta’minlaydi. An’anaviy iqtisodiy modelda resurslar ko‘pincha cheksiz deb qaralgan bo‘lsa, yashil iqtisodiyotda ularning cheklanganligi e’tiborga olinadi va resurslardan foydalanishda tejamkorlik hamda qayta tiklash tamoyillari ustuvor hisoblanadi. Bu esa uzoq muddatli iqtisodiy barqarorlikni ta’minlashga yordam beradi.

Uchinchidan, yashil iqtisodiyot innovatsion texnologiyalarni rivojlantirishga turtki beradi. Ekologik toza texnologiyalarni joriy etish orqali ishlab chiqarish samaradorligi oshadi, yangi sanoat tarmoqlari shakllanadi va iqtisodiyotning raqobatbardoshligi ortadi. Shu bilan birga, “yashil ish o‘rinlari” yaratiladi, bu esa aholi bandligini ta’minlashda muhim rol o‘ynaydi.

To‘rtinchidan, yashil iqtisodiyot ijtimoiy farovonlikni oshirishga xizmat qiladi. Atrof-muhitning yaxshilanishi aholi salomatligiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi, ekologik xavflar kamayadi va yashash sifati oshadi. Bu esa jamiyatda barqaror rivojlanish uchun mustahkam

asos yaratadi.

O‘zbekiston sharoitida ham yashil iqtisodiyotga o‘tish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Mamlakatda quyosh energiyasi salohiyati yuqori bo‘lib, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar mavjud. So‘nggi yillarda energiya samaradorligini oshirish, ekologik muammolarni kamaytirish va yashil texnologiyalarni joriy etishga qaratilgan davlat dasturlari amalga oshirilmoqda. Bu esa milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta‘minlashda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

Shunday qilib, global iqlim o‘zgarishi sharoitida yashil iqtisodiyotga o‘tish nafaqat ekologik muammolarni hal etish, balki iqtisodiy o‘sishni ta‘minlash va ijtimoiy farovonlikni oshirishning eng muhim yo‘nalishlaridan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Xulosa qilib aytganda, global iqlim o‘zgarishi insoniyatning ekologik va iqtisodiy barqarorligiga eng jiddiy tahdid sifatida namoyon bo‘lmoqda. So‘nggi bir asrda inson faoliyati – sanoat ishlab chiqarish, transport vositalaridan foydalanish, o‘rmonlarni kesish va qishloq xo‘jaligi – atmosferaga issiqxona gazlarining ortiqcha chiqarilishiga olib keldi. Natijada Yerning o‘rtacha harorati oshdi, muzliklar eridi, dengiz sathi ko‘tarildi va ekstremal ob-havo hodisalari ko‘paydi. Bu jarayonlar ekologik muvozanatni buzib, ijtimoiy-iqtisodiy xavflarni kuchaytirmoqda.

Shu sharoitda yashil iqtisodiyot konsepsiyasi barqaror rivojlanishning markaziy instrumentiga aylanishi lozim. Yashil iqtisodiyot nafaqat karbon emissiyasini kamaytirish, energiya va resurslardan samarali foydalanishni ta‘minlash, balki iqtisodiy o‘sish, yangi ish o‘rinlarini yaratish va innovatsion texnologiyalarni rivojlantirish orqali ijtimoiy farovonlikni oshirish imkonini beradi.

Xalqaro tajribalar ko‘rsatadiki, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish, energiya samaradorligini oshirish va ekologik siyosatni samarali joriy etish mamlakatlarni iqlim o‘zgarishiga moslashishga, uzoq muddatli barqaror iqtisodiy rivojlanishga va ekologik xavfsizlikni ta‘minlashga olib keladi.

O‘zbekiston sharoitida yashil iqtisodiyotga o‘tish, xususan quyosh va shamol energiyasini keng joriy etish, ekologik loyihalarni amalga oshirish va resurslardan oqilona foydalanish, milliy iqtisodiyotning barqarorligini oshirish va kelajak avlodlar uchun qulay yashash muhitini yaratishda muhim ahamiyatga ega.

Shunday qilib, global iqlim o‘zgarishi sharoitida yashil iqtisodiyotga o‘tish nafaqat ekologik vazifalarni bajarish, balki milliy va xalqaro darajada ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta‘minlashning asosiy yo‘nalishi sifatida qaraladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). (2021). Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Cambridge University Press.

2. United Nations Environment Programme (UNEP). (2011). Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication.
3. World Bank. (2020). Inclusive Green Growth: The Pathway to Sustainable Development. Washington, DC: World Bank.
4. OECD. (2017). Investing in Climate, Investing in Growth. Organisation for Economic Co-operation and Development.
5. Jahon Banki. (2021). Uzbekistan: Renewable Energy and Energy Efficiency Opportunities.